

2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/card2#Card>.
3. Онищенко Віктор. Ліцензійний договір. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/7683-litsenzyniy-dogovr>.
4. Іжевська Марина. Авторські права на фотографії. Як не порушити? URL: <https://wisegroup.com.ua/ua/avtorski-prava-na-fotografi%D1%97-yak-ne-porushiti/>
5. Про міжнародне приватне право. Закон України від 23.06.2005 р. № 2709-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>.

Івасечко Р.

*студент юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету
Науковий керівник: к. ю. н., доцент, доцент
кафедри цивільного права і процесу ЗУНУ
Зайцева-Калаур І. В.*

ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Комерційна таємниця є однією з найбільш часто використовуваних форм захисту інтелектуальної творчості та інноваційних ноу-хау. Сьогодні все частіше інноваційним компаніям доводиться мати справу із нечесною практикою, спрямованою на привласнення комерційних таємниць, шляхом крадіжки, несанкціонованого копіювання, економічного шпигунства чи порушення вимог конфіденційності.

Незаконне придбання, використання або розголошення комерційної таємниці ставить під загрозу можливість законних власників комерційної таємниці отримувати прибуток від застосування даної інформації.

За останнє десятиріччя питання створення ефективного механізму захисту комерційно цінної інформації в Європейському Союзі (ЄС) приділено неабияку увагу. Вирішення цього питання було продиктовано розумінням значення належного захисту комерційної таємниці для створення нових продуктів інтелектуальної діяльності, рівних можливостей для розвитку бізнесу, з урахуванням інтересів малих і середніх підприємств.

Варто зазначити, що у правових актах країн-учасниць ЄС не має єдності та узгодженості щодо регулювання відносин у сфері комерційної таємниці. Так, характерним для законодавства держав-членів ЄС є суттєва різниця понять комерційної таємниці, промислових секретів, ноу-хау, конфіденційної інформації, а також способів захисту прав з незначним впливом на правовідносини стосовно цих об'єктів міжнародних угод [1].

Стало очевидним, що істотні відмінності в ступені захисту комерційної таємниці і ноу-хау в національних законодавствах держав-

членів призводить до уразливості власників такої інформації в державах з більш низьким рівнем захисту та необхідності для останніх нести більш значні витрати на захисні заходи, що позначається на ціні товарів, що виробляються, послугах, що надаються.

Якщо порівняти предмет нашого дослідження з іншими правами інтелектуальної власності, зокрема, авторськими правами, правами, що впливають з патенту, правами на товарний знак, то право на комерційну таємницю захистити досить важко. Для компаній всередині ЄС стратегічна інформація, що не охоплюється іншими правами інтелектуальної власності, залишалась до певного часу захищеною «неадекватно». І все це стало передумовою для її врегулювання не лише в межах однієї держави, а й на території всього Європейського Союзу [2, с. 263].

З ініціативою гармонізації національного законодавства у цій сфері Європейська комісія виступила лише у 2013 р., запропонувавши проект Директиви щодо охорони нерозкритого ноу-хау та бізнесової інформації (торговельних секретів) проти їх неправомірного набуття, використання та відкриття. У грудні 2015 р. Парламент та Рада ЄС досягли угоди щодо змісту директиви, а 8 червня 2016 році Європейським Союзом прийнято вище зазначену Директиву [3]. Директива ЄС націлена на гармонізацію законодавства держав – членів ЄС і передбачає закріплення в національних законодавчих актах єдиного розуміння поняття комерційна таємниця, яким би охоплювалися ноу-хау, комерційна і технологічна інформація при наявності у власника законного права зберігати її в конфіденційності з розумінням, що така конфіденційність буде дотримана.

Згідно положень Директиви 2016/943, об'єкт комерційної таємниці для отримання охорони повинен мати дійсну або потенційну комерційну цінність. Незаконне придбання, використання або розголошення об'єкта підриває науково-технічний потенціал володільця комерційної таємниці, ділові або фінансові інтереси, стратегічні позиції або здатність конкурувати (п. 14 преамбули Директиви 2016/943). Щодо інформації, яку складає комерційна таємниця, повинні прийматися розумні дії по збереженню її в секреті (п. 1 (с) ст. 2 Директиви 2016/943). Таким чином, комерційна таємниця – це по суті інформація, щодо якої при дотриманні вимоги про комерційну цінність може бути встановлений режим конфіденційності.

Використання або розголошення комерційної таємниці може здійснюватися виключно за згодою її власника. Порушником, а значить і відповідачем, може бути будь-яка особа, яка набула інформацію, або складову комерційної таємниці, незаконно, зокрема шляхом несанкціонованого доступу, присвоєння, копіювання документів, предметів, матеріалів, речовин або електронних файлів, або порушив угоду про конфіденційність, або порушив договірне або будь-яке інше

зобов'язання щодо нерозголошення комерційної таємниці (Пп. 2, 3 ст. 4 Директиви 2016/943).

Найбільш значною за змістом є глава «Заходи, процедури та засоби», що визначає особливості захисту прав на комерційну таємницю.

Зокрема у ч.1 ст.4 даної Директиви говориться про те, що держави-члени забезпечують, щоб власники комерційної таємниці мали право подати заявку на заходи, процедури та засоби правового захисту, передбачені цією Директивою, з метою запобігання незаконному придбанню, використанню або розголошенню своєї комерційної таємниці або отримання відшкодування.

Державам-членам рекомендовано передбачити в законодавствах можливість застосування судовими органами проти ймовірного порушника забезпечувальних і попереджувальних заходів(ст.10 Директиви 2016/943), а в ст.12 вказано, що у випадку коли суд встановить, що мало місце незаконне придбанню, використанню або розкриття комерційної таємниці, держава має забезпечити, щоб суд на прохання заявника міг вжити такі заходи проти порушника: припинення або залежно від обставин заборона використанню чи розголошення комерційної таємниці; заборона виробництва, пропозиції, розміщення на ринку або використанню контрафактних товарів; ввезення, вивезення або зберігання контрафактних товарів для досягнення цих цілей; вжиття належних заходів щодо виправлення становища стосовно контрафактних товарів; знищення всього або частини будь-якого документа, об'єкта, матеріалу, речовини або електронного файлу, що містить комерційну таємницю, або у відповідних випадках доставку заявнику всіх або частини цих документів, предметів, матеріалів, речовин чи електронних документів.

Відповідно до ч. 2 ст. 12 Директиви [3] заходи щодо виправлення становища, згадані в пункті (с) пункту 1, включають відкликання контрафактних товарів з ринку; позбавлення товарів їх якості; знищення контрафактних товарів або у відповідних випадках їх виведення з ринку за умови, що таке рішення не перешкоджає захисту відповідної комерційної таємниці.

У ч. 3 ст. 12 Директиви [3] зазначено, що держави-члени можуть передбачити, що під час винесення рішення про виведення з ринку товарів судові органи можуть на прохання власника комерційної таємниці зобов'язати доставити товари власнику або благодійним організаціям.

Зазначені заходи мають на меті негайне припинення незаконного придбанню, використанню або розголошення комерційної таємниці ще до вирішення справи по суті, що покликане забезпечити оперативність і ефективність захисту прав власника.

Перелік заходів, рекомендованих Директивою 2016/943 до застосування судами за підсумками розгляду справи по суті з метою

захисту прав володільця комерційної таємниці, базуються на принципі пропорційності, надаючи судам достатні можливості для прийняття найбільш оптимального рішення.

Підсумовуючи вище викладене, варто зауважити, що встановлені Директивою 2016/943 загальні заходи, щодо охорони та захисту комерційної таємниці не перешкоджають державам-членам ще більше підвищити рівень захисту комерційної таємниці в національних законодавствах. Так, для прикладу, у 2018 році, Бельгія, з урахуванням Директиви прийняла Закон, який спрямований на захист нерозкритих ноу-хау та комерційної інформації (комерційної таємниці) від незаконного заволодіння ними, їх використання та розкриття, а в 2019 року парламент Німеччини прийняв Закон про комерційну таємницю Федерального уряду.

Отже, незважаючи на відмінності національного законодавства держав-членів Союзу ініціатива ЄС щодо гармонізації законодавства з захисту прав на комерційну таємницю свідчить про нові, невластиві іншим Директивам сфери інтелектуальної власності акценти гармонізації, з основною увагою до наближення законодавства щодо захисту прав [4, с.254].

Список використаних джерел

1. Право інтелектуальної власності Європейського Союзу та законодавство України /за ред. Ю. М. Капіци. К. Видав. Дім «Слово», 2006. С. 370–374.
2. Прилуцька Л.В. Комерційна таємниця як вид конфіденційної інформації в аспекті євро інтеграційних процесів.URL: С. 262-263. http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/11713/1/zbir2-14-reformzakonod_p262-263.pdf (дата звернення 10.04.2021).
3. Directive (EU) 2016/943 of the European parliament and of the council of 8 June 2016 on the protection of undisclosed know-how and business information (trade secrets) against their unlawful acquisition, use and disclosure. Official Journal of the European Union. URL: <https://wipo.lex.wipo.int/en/text/474499> (дата звернення: 10.04.2021).
4. Капіца Ю.М. Гармонізація охорони комерційної таємниці в Європейському союзі та напрями вдосконалення законодавства України. *Право та інновації* № 1 (13) 2016. С. 251-256.